

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 18CoCsp/35/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6122462135
Dátum vydania rozhodnutia: 31. 05. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Daniela Babinová
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2024:6122462135.2

Uznesenie

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu Daniely Babinovej a členov senátu Viery Kandrikovej a JUDr. Michala Boroňa v spore žalobcu: Slovenská konsolidačná, a.s., IČO: 35 776 005, so sídlom Cintorínska 21, 814 99 Bratislava, proti žalovanej: A. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom C. XXXX/X, XXX XX D., zast. E. F. G., advokátom so sídlom H. XX, D., o zaplatenie 1.380 eur, o odvolaní žalovanej proti rozsudku Okresného súdu Prešov č. k. 18Csp/3/2023-151 zo dňa 03.05.2023, jednohlasne takto

rozhodol:

Zrušuje rozsudok a vracia vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo len „súd“) napadnutým rozsudkom rozhodol nasledovne:

„I. Žalovaná je p o v i n n á zaplatiť žalobcovi 1380 eur do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

II. Žalobcovi nárok na náhradu trov konania n e p r i z n á v a.“

2. V odôvodnení svojho rozsudku sa súd prvej inštancie v prvom rade vypořiadal s namietanou vecnou legitímáciou žalobcu, keď konštatoval, že žalobca vykonáva konsolidáciu pohľadávok štátu na základe zmluvy o vymáhaní pohľadávky štátu vo vlastnom mene a na vlastný účet. Dodatok č. 1 k Zmluve o vymáhaní pohľadávok štátu č. X/XXXX/XXXXX A. a z jeho prílohy č. 1, ktorého predmetom je faktúra č. XXXXXXXXXX vystavená dňa 15.4.2020 a splatná 14.5.2020 vo výške 1380 eur za Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR (ďalej v texte aj ako MZVEZ SR) podpisovali v súlade s § 20 ods. 2 OZ a Organizačným poriadkom I. I. J., riaditeľka finančného odboru sekcie ekonomiky a všeobecnej správy a Ing. Tibor Králik, generálny riaditeľ sekcie ekonomiky a všeobecnej správy, ktorého zastupovala v rozsahu jeho práv a povinností v súlade s Občianskym zákonníkom, Organizačným poriadkom a príslušnými pracovnoprávnymi predpismi ním určená riaditeľka odboru I. I. J., ktorá nekonala v rozpore so zákonom, keďže Obchodný zákonník ani Občiansky zákonník a ani iný právny predpis nezakazujú takýto postup pri zastupovaní.

Ďalej sa súdu prvej inštancie vypořiadal s námietkou vo vzťahu k postaveniu žalovanej, ktorá sa domáhala postavenia spotrebiteľa. Túto námietku súd nepovažoval za dôvodnú, keďže Slovenská republika poskytujúca konzulárnu ochranu svojim štátnym občanom nevystupovala ako osoba konajúca v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti. Teda žalovanej nesvedčí postavenie spotrebiteľky, aj keď táto ako fyzická osoba nepochybne pri podpise Prísľubu nekonala v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti.

V ďalšom sa súd prvej inštancie zaoberal námietkami žalovanej vo vzťahu k okolnostiam prípadu, namietanej tiesne, neslobody, neplatnosti právneho úkonu a rozporu s dobrými mravmi a považoval ich za nedôvodné.

Zdôraznil, že slovenskí štátni príslušníci, ktorí sa zdržiavali v zahraničí dočasne boli obzvlášť zasiahnutí účinkami pandémie korony. Na jednej strane žalovanej a jej dvom synom hrozilo, že budú musieť zostať v zahraničí na dobu neurčitú. V marci 2020 bola letecká doprava čoraz viac zastavovaná pre nebezpečenstvo, ktoré predstavuje koronavírus, až sa napokon (až na výnimky) úplne zastavila. Na druhej strane existovala obava, že slovenskí štátni príslušníci, ktorí uviazli v zahraničí, už nebudú mať primerané ubytovanie, pretože hotely a iné ubytovacie zariadenia boli zatvorené, a že by mohli mať ťažkosti s prístupom k dostatočným finančným prostriedkom na financovanie svojho živobytia v zahraničí na neistú dobu. Hovorilo sa tiež, že ak by ochoreli na koronavírus, mohli by mať sťažený prístup k primeranej lekárskej starostlivosti v zahraničí, čo naznačila aj žalovaná vo svojich vyjadreniach a vyvstala istotne aj otázka dostatočného krytia zo zdravotného poistenia. Na základe týchto skutočností Slovenská republika (konajúca MZVEZ SR) v marci 2020 bez akéhokoľvek omylu predpokladala, že žalovanej a jej maloletým deťom hrozia vyššie škody (ako žalovanou namietané prepadnuté letenky, nájomné, hnutelné veci ako časť batožiny) spôsobené pandemiou korony, ak budú pokračovať v pobyte v zahraničí. Z predložených dôkazov mal súd prvej inštancie preukázané, že tieto obavy (žalovanou namietaná tieseň) boli dôvodom, prečo žiadala a aj následne so synmi využila organizovaný repatriačný let. Podľa súdu nemožno poprieť ani vhodnosť spiatočného repatriačného letu vzhľadom na to, že situácia nebezpečenstva pre slovenských štátnych príslušníkov v zahraničí nebola založená len na riziku nákazy COVID-19, ale aj na následných opatreniach spojených s priebehom pandémie (ako sú zatváranie hotelov, ťažkosti so zabezpečením živobytia, neisté krytie zdravotného poistenia). Predpoklad, že Slováci sú po návrate na územie Slovenskej republiky týmito dôsledkami postihnutí výrazne menej, mal súd prvej inštancie za nesporný.

Súd prvej inštancie poukázal na to, že v konaní si žalobca uplatňoval skutočne vynaložené náklady na let, o čom predložil aj dôkazy (faktúry). Nič naopak nenasvedčuje tomu, že žalovaná mohla získať podstatne lacnejšie spiatočné lety s inými leteckými spoločnosťami. Keďže ako sama žalovaná uviedla, letecká doprava sa zastavila a teda je vôbec otázne, či by si vôbec zabezpečila individuálne dopravné služby iným, pre ňu a jej rodinu lacnejším, resp. inak prijateľnejším spôsobom. Napokon v tomto smere žiadnu argumentáciu súdu neposkytla a naopak zo spisu plynie jej výslovná žiadosť o zabezpečenie repatriačného letu a odmietnutie ponúkutej repatriácie autobusom z Madridu. Za podstatné považoval súd rovnako, že repatriačný let bol dobrovoľný, teda nikto nebol nútený do lietadla nastúpiť a opustiť územie K., ak by o to nepožiadali. Bolo to teda výsledkom slobodnej vôle žalovanej opustiť územie K. a vrátiť sa domov spolu s maloletými synmi.

Súd prvej inštancie uviedol, že nemal preukázané, že by žalobca v rozpore s rovnosťou nepožadoval rovnakú paušálnu sumu na obyvateľa pre všetkých slovenských štátnych príslušníkov repatriovaných z K., preto zásadu rovnakého zaobchádzania nemal za porušenú zo strany Slovenskej republiky. Napokon je podľa názoru súdu bezpredmetné, najmä z hľadiska rovnakého zaobchádzania, že na repatriačných letoch sa zúčastnili aj občania iných krajín EÚ, prípadne iní štátni príslušníci tretích krajín, či už na základe reciprocity (Česká republika) alebo iných dohôd, keďže táto solidarita - ľudská pomoc - je žiaduca a nevyhnutná v ľudskom spoločenstve v časoch celosvetovej pandémie. V tomto smere nepovažoval za podstatné, či si žalobca nárokuje náhradu výdavkov aj od týchto osôb alebo ich domovských štátov. Za právne významné považoval súd iba to, že boli zahrnuté do výpočtu na obyvateľa bez ohľadu na to, či o preplatenie neskôr požiadali tieto osoby samy alebo jednotlivé štáty. V tomto smere žalovaná ale nič nenamietala. Naopak žalobca preukázal, že fakturoval sumu vo výške 7.820 eur Rakúsku (jeho zastupiteľstvu) za prepravenie jeho štátnych občanom tým istým letom, ako bola repatriovaná žalovaná. Vo vzťahu k štátnym príslušníkom Českej republiky poukázal na dohodu o reciprocite.

Súd prvej inštancie poukázal na emailovú komunikáciu z 31.3.2020 o 2:33 hod., z ktorej plynie, že záujem o let prejavilo 56 osôb. Pri fakturovaných 29 247,15 eur to vychádza na osobu 522,27 eur. Žalobca si uplatnil náklady vo výške 460 eur, teda vo výške ktorá nepresiahla výšku nákladov na jednu repatriovanú osobu. Žalovaná žiadnu predloženú listinu zo strany žalobcu nespochybnila, ani skutočnosti z nich plynúce. Za tohto stavu súd prvej inštancie konštatoval, že právny vzťah nie je založený na nápadne nevýhodných podmienkach tak, ako to namietala žalovaná.

Vo vzťahu k námietkam žalovanej týkajúcej sa diskriminácie pri porovnaní s letom vládny špeciálom K. L. na základe medzinárodnej policajnej spolupráce, ktoré náklady boli hradené Ministerstvom vnútra SR a letmi prezidenta SR, súd prvej inštancie, že ide o nesúvisiace nároky, ktoré nemajú rovnaký právny základ, preto nemožno hovoriť o nerovnakom zaobchádzaní medzi nimi a žalovanou. Vo vzťahu k K., obvinenej z terorizmu, súd poukázal na to, že aj voči nej v zmysle sprístupnených informácií budú fakturované náklady repatriácie, preto nemožno ani v tomto smere vidieť nerovnaké zaobchádzanie. Napokon vo vzťahu k diskriminácii medzi leteckou a autobusovou prepravou súd prvej inštancie

poznámenal, že aj žalovanej bola ponúknutá možnosť repatriácie autobusovou prepravou, čo po zvážení okolností odmietla. Súd dal do pozornosti, že destináciu na pobyt s maloletými deťmi po relatívne dlhé časové obdobie (od októbra 2019 do júna 2020) si vybrala žalovaná slobodne a teda musí znášať aj dôsledky pandémie korony z tohto hľadiska.

S poukazom na uvedené mal súd prvej inštancie za nepochybné, že žalovanej vznikol voči štátu záväzok na úhradu 1.380 eur (3x 460 eur) z titulu podpísaného Prísľubu, keďže sa repatriáčného letu s dvomi maloletými synmi zúčastnila, a preto žalobe vyhovel

Súd prvej inštancie dodal vo vzťahu k vznesenej námietke premlčania, že ju považuje za nedôvodnú. V súdnej veci totiž nejde o nárok z prepravy, ale ide o zákonný nárok z Prísľubu v zmysle zákona o zahraničnej službe. Premlčuje sa preto tento nárok v trojročnej premlčacej dobe. Keďže repatriáčny let bol realizovaný dňa 31.3.2020, faktúra za jeho absolvovanie bola vystavená dňa 15.4.2020 s lehotou splatnosti dňa 14.5.2020 a žaloba bola podaná dňa 14.11.2022, bola podaná v rámci trojročnej premlčacej doby.

3. O nároku na náhradu trov konania rozhodol súd prvej inštancie podľa § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) Žalobca bol úspešný v celom rozsahu, keďže mu však žiadne trovy konania nevznikli, nárok mu nepriznal.

4. V zákonom stanovenej lehote podala žalovaná odvolanie proti tomuto rozsudku z dôvodov uvedených v § 365 ods. 1 písm. e), f) a h) CSP. Namietala, že súd prvej inštancie nevykonala navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností (§ 365 ods. 1 písm. e) CSP) predovšetkým si nevypočul vyjadrenie ministra M., ktoré sa nachádza vo videu od 20tej minúty uverejnenom na stránke: N., resp. v priloženom zvukovom zázname. V tomto vyjadrení minister M. verejne vyhlásil, že na zabezpečenie repatriácie boli vládou určené prostriedky cestnej prepravy, čiže autobusy a vo výnimočných prípadoch letecká doprava. Vláda prijala rozhodnutie, že doprava autobusmi bude pre občanov poskytnutá zadarmo, avšak leteckú prepravu si budú musieť platiť zo svojich prostriedkov, pretože ju zabezpečia komerčné spoločnosti. Signifikantne preukazuje diskriminačné konanie Slovenskej republiky (vlády SR) voči repatriantom v čase pandémie COVIDu 19, ktorí sa vracali na Slovensko pri 1. repatriácii zadarmo (autobusmi) a 2. repatriácii za úplatu (leteckým vládny špeciálom). Rozhodnutie vlády SR o tom, že autobusy komerčných spoločností budú hradené zo štátneho rozpočtu SR (tzn. autobusy pre repatriantov zadarmo) a vládny špeciál zaplatia repatrianti je zjavne diskriminačné, nevylučujúce, že je aj v celom rozsahu neplatné, keďže vláda SR nemala žiaden zákonný titul prijať vyššie uvedené diskriminačné rozhodnutie vo vzťahu k repatriantom vracajúcim sa vládny špeciálom.

Žalovaná namietala, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a to predovšetkým v tom, že nepochopil zjavnú nemožnosť žalovanej a jej detí dopraviť sa z ostrova v O. P. (K.) do Q. (centrálnej časti kontinentálneho R.), kde by akože potom mohla žalovaná s maloletými deťmi cestovať autobusom zadarmo na Slovensko. Keďže komerčné lety medzi ostrovom K. a kontinentálnym R. boli po vypuknutí pandémie COVID 19 v predmetnom čase pozastavené, žalovaná sa nemohla logicky komerčne dopraviť do Q.. Takisto bola pozastavená aj lodná komerčná trajektová doprava do kontinentálneho R..

Súd prvej inštancie vychádzal z nesprávneho právneho posúdenia veci a to predovšetkým v tom, že bez kontextu situácie, okolností, stavu vecí a právnych predpisov považoval za nesporné, že žalovaná elektronicky podpísala Prísľub, v ktorom sa zaviazala uhradiť ekvivalent všetkých nákladov na účely repatriácie s jej osobou a jej rodinných príslušníkov. Náklady boli vyčíslené na 460 eur na jednu osobu. Zároveň žalovaná uviedla, že v zmysle v § 14h (15) č. 151/2010 Z. z. o zahraničnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov s prihliadnutím na okolnosti diplomatická misia a konzulárny úrad si od občana a nezastúpeného občana môžu vyžiadať prísľub vo forme záväzku, že členskému štátu, ktorého je štátnym občanom, uhradí finančné náklady na poskytnutú konzulárnu ochranu. Vzor prísľubu vo forme záväzku je uvedený v prílohe č. 5. Na tento prísľub vo forme záväzku sa vzťahuje právny poriadok členského štátu, ktorého je táto osoba štátnym občanom. Tzn. ide o možnosť a nie nutnosť vyžadovať prísľub v zmysle vyššie uvedeného. V samotnom vzore (v prílohe č. 5.) je uvedené, že repatriant, ktorý sa chce vrátiť na Slovensko musí podpísať prísľub aj na neurčitú (neznámu) sumu a ktorú potom na požiadanie ministerstva zahraničných vecí/vlády je povinný splatiť. Ako inak, ako podpísanie Prísľubu v tiesni možno definovať vyššie uvedené? Podľa žalovanej je absolútne zrejmé, že žalovaná podpísala Prísľub v tiesni (čo žalovaná aj pri podpísaní Prísľubu uviedla). Prísľub, ktorý podpísala žalovaná a na základe ktorého žalobca vymáha 1.380 eur je preto absolútne neplatný.

Na základe vyššie uvedených skutočností žalovaná navrhla, aby odvolací súd napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie zrušil (s poukazom na § 389 CSP a násl.) a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

5. Vo vyjadrení k odvolaniu žalobca uviedol, že žalovaná žiadne nové relevantné dôkazy nepredložila. Poukázal na svoje vyjadrenie zo dňa 17.01.2023, v ktorom sa vyjadril k odporu žalovanej a navrhol pokračovanie v spore. Žalobca sa plne stotožnil s rozsudkom súdu prvej inštancie, v zmysle ktorého bola žalovaná zaviazaná zaplatiť žalobcovi 1.380 eur do 3 dni od právoplatnosti rozsudku.

6. Žalovaná vo vyjadrení zo dňa 24.07.2023 zotrvala na skutočnostiach uvedených vo svojom odvolaní a zároveň opätovne žiadala a navrhla súdu, aby si vyžiadal dokumenty (zvukový záznam, zápisnicu, uznesenie vlády SR) zo zasadnutia vlády SR zo dňa 18.03.2023, kde bolo prijaté diskriminačné rozhodnutie, že repatrianti za autobusy neplatia, ale za vládny špeciál repatrianti platia. Žalobkyňa zároveň doplnila dokumenty, ktoré získala až po podaní odvolania a z ktorých vyplýva, že štát nevie koľko repatriantov bolo v autobusoch zadarmo zo R. a doprava neurčeného počtu repatriantov zo R. autobusmi, stála takmer 2x viac ako doprava repatriantov z Kanárskych ostrovov vládny špeciálom (autobusmi presne 53 158,15 eura) a (lietadlom presne 29 131,45 eura).

7. V podaní označenom ako Zistenie nových skutočností, ktoré žalovanej ku dňu podania odvolania neboli známe zo dňa 21.08.2023 žalovaná okrem iného uviedla, že sa jej podarilo okrem iného zistiť aj napr. to, že doprava repatriantov vykonaná firmou L. – K., A. z Q. (odchod 29.04.2020) do H. (príchod 30.04.2020) stála štát (Slovenskú republiku) 10 733,15 eur – viz. príloha faktúra: L. a celkový počet prepravovaných repatriantov v tomto autobuse bol 17 ľudí, čo znamená, že doprava jedného repatrianta autobusom z Q. stála 631,36 eur, tzn. o 171,36 eur viac ako stála doprava jedného repatrianta vládny špeciálom z ostrova K. (doprava jedného repatrianta lietadlom z K. stála 460 eur) viz. príloha email od spoločnosti -vyjadrenie o počte repatriantov v autobuse.

8. V podaní označenom ako Zistenie nových skutočností, ktoré žalovanej ku dňu podania odvolania neboli známe zo dňa 22.11.2023 žalovaná poukázala na skutočnosť, že v inom súdnom konaní Okresného súdu Prievidza sp. zn. 9C/2/2023, v rámci ktorého bol vydaný rozsudok č.k. 9C/2/2023-112, sa žalobca odvoláva na napadajúci rozsudok súdu prvej inštancie sp. zn. 18Csp/3/2023. Na uvedenú argumentáciu žalobcu žalovaná replikou uvádza, že v čase pandémie COVID 19 v príslušnom období, boli komerčné lety z ostrova K. na kontinent zrušené, tzn. nebolo možné sa reálne dopraviť k autobusu do Q.. Letecká komerčná doprava bola v uvedenom čase pozastavená, rovnako ako aj trajektová doprava, to je okrem iného aj celkom dosť podstatný rozdiel v porovnaní s letmi zadarmo z I. v októbri 2023, keď komerčné lety z I. a do Izraela neboli zrušené, tzn. komerčná letecká doprava do Izraela a s Izraela fungovala viac-menej v štandardnom režime a funguje a napriek tomu vláda SR vyslala niekoľko krát vládny letecký špeciál pre dovolenkárov do I.. Podľa všetkých je zrejmé, že nikto z dovolenkárov v Izraeli neplatil žiadne euro za vládny letecký špeciál, keďže ten bol platený z prostriedkov MV SR, ako je uvedené v prílohe s pokynom vtedajšieho premiéra SR a povereného ministra vnútra SR p. S..

9. V podaní označenom ako Zistenie nových skutočností, ktoré žalovanej ku dňu podania odvolania neboli známe zo dňa 06.02.2024 žalovaná uviedla, že je preukázaný zjavný rozpor a diskriminačné konanie voči žalovanej Ministerstvom zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky (rozhodnutie číslo XXXXXX/XXXX-XXXX-1) okrem iného aj v konaní v tom, že žalovaná, v tom čase žijúca na ostrove K. spolu s maloletými deťmi bola v čase pandémie COVID 19 donútená podpísať prísľub na úhradu nákladov na dopravu do vlasti vládny leteckým špeciálom (keďže inak do vlasti nebolo možné sa dostať) a dovolenkári v Izraeli nemuseli podpísať (a zjavne ani nepodpísali) prísľub na úhradu nákladov na dopravu do vlasti vládny leteckým špeciálom, nič za dopravu vládny leteckým špeciálom neplatili a nikto od dovolenkárov z Izraela ani nevymáha náklady na dopravu do vlasti vládny leteckým špeciálom (pritom dovolenkári sa mohli dostať do vlasti štandardnými komerčnými letmi, ktoré z Izraela fungovali).

10. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) príslušný na rozhodnutie o odvolaní (§ 34 CSP) vzhľadom na včas podané odvolanie, preskúmal napadnuté rozhodnutie, ako aj konanie mu predchádzajúce v zmysle zásad vyplývajúcich z ust. § 379 a násl. CSP, bez nariadenia pojednávania (§ 385 CSP a contrario) a dospel k záveru, že rozhodnutie súdu prvej inštancie je potrebné zrušiť a vrátiť na ďalšie konanie.

11. Právnym posúdením v zmysle odvolacieho dôvodu podľa § 365 ods. 1 písm. h/ CSP je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

12. Podľa § 14g ods. 4 zákona č. 151/2010 Z.z. z 9. marca 2010 o zahraničnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov konzulárna ochrana sa poskytuje najmä: a) v prípade zatknutia alebo iného obmedzenia osobnej slobody, b) ak je občan a nezastúpený občan obeťou trestného činu, c) v prípade vážnej nehody alebo závažnej choroby, d) v prípade úmrtia, e) pri repatriácii, f) v prípade potreby vydania náhradného cestovného dokladu alebo náhradného cestovného dokladu Európskej únie, 12o) g) ak môže dôjsť k ohrozeniu života, zdravia alebo majetku väčšieho počtu osôb.

13. Podľa § 14h ods. 15 zákona č. 151/2010 Z.z. z 9. marca 2010 o zahraničnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov s prihliadnutím na okolnosti diplomatická misia a konzulárny úrad si od občana a nezastúpeného občana môžu vyžiadať prísľub vo forme záväzku, že členskému štátu, ktorého je štátnym občanom, uhradí finančné náklady na poskytnutú konzulárnu ochranu. Vzor prísľubu vo forme záväzku je uvedený v prílohe č. 5. Na tento prísľub vo forme záväzku sa vzťahuje právny poriadok členského štátu, ktorého je táto osoba štátnym občanom.

14. V prejednávanej veci súd prvej inštancie konštatoval, že žalobca v konaní uniesol dôkazné bremeno a preukázal, že na základe žiadosti žalovanej poskytol žalovanej a jej dvom ďalším rodinným príslušníkom (maloletým synom) konzulárnu ochranu formou repatriácie podľa § 14g ods. 4 písm. e) zákona č. 151/2010 Z.z. o zahraničnej službe, konkrétne leteckú dopravu troch osôb z K. na územie SR, dňa 31.03.2020, v súvislosti s pandemiou COVID - 19, pričom žalovaná podpísala podľa § 14h ods. 15 zákona č. 151/2010 Z.z. o zahraničnej službe prísľub vo forme záväzku, že uhradí finančné náklady na poskytnutú konzulárnu ochranu. Žalovanej žalobca vystavil faktúru na sumu 1.380 eur s lehotou splatnosti do 14.05.2020 ako refakturáciu nákladov za žalovanú a jej dve deti za leteckú prepravu na základe prísľubu vo forme záväzku pri poskytnutí konzulárnej ochrany vo forme repatriácie.

15. Súd prvej inštancie mal preukázané, že Ministerstvu zahraničných vecí a európskych záležitostí SR vznikli v súvislosti s repatriáciou žalovanej a jej rodinných príslušníkov, ako aj ďalších osôb celkové náklady vo forme úhrady faktúry Ministerstvu vnútra SR v súvislosti s uvedeným letom vo výške 29.247,15 eura vzhľadom na počet prepravovaných osôb (56). Žalobca preukázal náklady repatriáčného letu v uplatnenej výške 460 eur na jednu osobu. Podľa názoru súdu prvej inštancie, bolo MZVEZ SR oprávnené požadovať úhradu finančných nákladov poskytnutej konzulárnej ochrany a z tohto hľadiska mal nárok žalobcu za preukázaný.

16. Z vykonaného dokazovania súd prvej inštancie zistil, že žalovaná odcestovala s dvoma maloletými deťmi na územie Kanárskych ostrovov z dôvodu chronicky zhoršeného zdravotného stavu a aby sa stali prirodzene bilinguálnymi a naučili sa španielsky jazyk. Pobyt trval od polovice októbra 2019 do marca 2020, pričom využívala nízkonákladové lety na územie európskeho kontinentu, ak potrebovala zariadiť záležitosti v domovskom štáte. Tvrdila, že možnosť repatriáčného letu využila pod tlakom, v krízovej situácii a zo strachu o obavy o jej dve maloleté deti.

17. V odôvodnení napadnutého rozsudku súd prvej inštancie konštatoval, že sa zaoberal námietkami žalovanej vo vzťahu k okolnostiam prípadu namietanej tiesne, neslobody, neplatnosti právneho úkonu a rozporu s dobrými mravmi, pričom ich považoval na základe úvah, ktoré následne podrobne rozviedol v bodoch 35. až 45 odôvodnenia, za nedôvodné. Avšak z odôvodnenia rozsudku už nevyplýva, že by sa súd prvej inštancie venoval rozporu uplatneného nároku na náhradu nákladov repatriáčného letu s dobrými mravmi v zmysle ust. § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

18. Podľa 3 ods.1 Občianskeho zákonníka, výkon práv a povinností vyplývajúcich z občianskoprávných vzťahov nesmie bez právneho dôvodu zasahovať do práv a oprávnených záujmov iných a nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi.

19. Zákonodarca v záujme vyváženia spravodlivosti doplnil právny poriadok o všeobecný korektív spočívajúci v zákaze konaní namierených proti účelu zákona, ktoré myšlienku spravodlivosti potierajú

(napr. zneužitia práva, obchádzania zákona, konaní priečiacich sa dobrým mravom a pod.). Takýmto konaniam právny poriadok ochranu neposkytuje. Až tak je naplnené poslanie, ktoré myšlienka spravodlivosti presadzuje. Pri riešení konfliktu medzi skutočnou vôľou a vôľou prejavenu zohráva rolu pojem „dobrá viera“. Pri posúdení otázky, ktorej strane sporu v konkrétnom prípade poskytnúť ochranu, v prípade, že nie je možné zachovať maximum oboch v kolízii stojacich základných práv, je súd povinný túto kolíziu vyriešiť v prospech toho, komu svedčí všeobecná idea spravodlivosti (podobne pozri nález Ústavného soudu České republiky sp. zn. Pl. ÚS 34/09).

20. Preto je potrebné zohľadňovať aj okolnosti, ktoré predchádzali vzniku právneho úkonu, platnosť ktorého je spochybňovaná, pohnútky zúčastnených strán, ich obozretnosť (v zmysle zásady „vigilanti busiura“), existenciu či, naopak, absenciu dobrej vôle a podobne. Súd sa nemôže obmedziť len na skúmanie písomného prejavu vôle (textu zmluvy). Súd pri rozhodovaní nesmie zabúdať ani na to, že „hranice vzájomného súžitia nie sú definované len právom, ale tiež morálkou, etikou a zvykmi, ktoré vytvárajú zásady existencie každého spoločenstva“ (Petr Bohata. Dobré mravy v nemeckom práve. Právni rozhledy 9/1999, s. 466 a nasl.; ďalej len „Bohata, 1999“). Tieto zásady sú do zákona vtelené pod pojmom „dobré mravy“, ktoré možno vyjadriť tiež ako „cítienie každého poctivo a spravodlivo zmýšľajúceho človeka“ (Bohata, 1999). Rozpor s dobrými mravmi môže byť zistený až po preskúmaní všetkých okolností úkonu (pohnútok, účelu, ktorý sleduje), nemusí spočívať len v samotnom obsahu právneho úkonu. Preto prichádza do úvahy aj prípad, keď vyjde rozpor s dobrými mravmi najavo až po zhodnotení viacerých nadväzujúcich právnych úkonov (Bohata, 1999). Zásada súladu výkonu práv s dobrými mravmi predstavuje významný princíp, ktorý v odôvodnených prípadoch dovoľuje zmierňovať tvrdosť zákona a dáva sudcovi priestor pre uplatnenie pravidiel slušnosti. Konanie proti dobrým mravom je konaním protiprávnym. (nález Ústavného soudu ČR z 21. októbra 2008, sp. zn. IV. ÚS 1735/07).

21. Nedodržanie podmienok výkonu práva uvedených v § 3 ods. 1 OZ a prekročenie zákonného rámca výkonu práva predstavuje exces, ktorého následkom je, že takýto výkon práva nemôže požívať právnu ochranu. Následok výkonu práv a povinností v rozpore s dobrými mravmi, ktorý má sankčnú povahu, je preto neposkytnutie ochrany práva, resp. odopretie vydania autoritatívneho rozhodnutia potrebného na vznik právneho vzťahu medzi oprávnenou a povinnou osobou. Výkon práva, ktorý zodpovedá zákonu, môže byť v rozpore s dobrými mravmi. Ide najmä o prípady, keď k uzavretiu právneho úkonu dochádza z iných dôvodov, ako je dosiahnutie hospodárskeho cieľa právneho úkonu či uspokojenia iných potrieb, a keď hlavným motívom osoby robiacej právny úkon je úmysel poškodiť či znevýhodniť povinnú osobu (tzv. šikanózný výkon práva). Právny úkon resp. výkon práva sa prieči dobrým mravom, pokiaľ nerešpektuje niektoré zo súhrnu základných spoločenských, kultúrnych a mravných noriem, ktoré preukázali počas historického vývoja určitú mieru stálosti (nemennosti) vyjadrujúcu podstatné historické tendencie a stotožňuje sa s nimi podstatná časť spoločnosti.

22. V prejednávanej veci odvolací súd poukazuje na to, že súd prvej inštancie sa doposiaľ nevenoval právnomu posúdeniu, či žalobný nárok na úhradu nákladov na repatriáciu žalovanej a jej rodinných príslušníkov možno vzhľadom na konkrétne okolnosti tejto veci posudzovať ako výkon existujúceho práva žalobcu v rozpore s dobrými mravmi v zmysle § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

23. I keď žalobca v konaní svoj nárok riadne preukázal a možno prisvedčiť záverom súdu prvej inštancie o jeho zákonnosti, dôvodnosti a správnosti, nemožno opomenúť ďalšie špecifické okolnosti veci. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje na rozsudok Okresného soudu Prievidza č.k. 9C/2/2023-112 zo dňa 20.09.2023 a potvrdzujúci rozsudok Krajského soudu v Trenčíne č.k. 8Co/65/2023-18/2 zo dňa 17.04.2024, v ktorých súdy zohľadnili kategóriu dobrých mravov podľa § 3 ods. 1 OZ v obdobnej veci uplatneného nároku totožného žalobcu na úhradu nákladov na repatriáciu voči žalovanému ako refakturáciu nákladov za leteckú prepravu 4 osôb na základe Prísľubu vo forme záväzku pri poskytnutí konzulárnej ochrany vo forme repatriácie – let z Tenerife, Gran Canaria do Bratislavy dňa 31.03.2020 (t.j. totožný let ako v prejednávanej veci).

24. Vzhľadom na vyššie uvedené odvolací súd napadnutý rozsudok zrušil v zmysle ust. § 389 ods. 1 písm. c) CSP a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

25. Úlohou prvoinštančného soudu bude v ďalšom konaní opätovne posúdiť dôvodnosť žaloby, keď posúdi, či žalobný nárok na úhradu nákladov na repatriáciu žalovanej a jej rodinných príslušníkov predstavuje výkon práva žalobcu v rozpore s dobrými mravmi v zmysle § 3 ods. 1 Občianskeho

zákonníka vo vyššie uvedených intenciách. Po opätovnom posúdení veci súd prvej inštancie rozhodne a svoje rozhodnutie odôvodní tak, aby zodpovedalo požiadavkám stanoveným v ustanovení § 220 ods. 2 CSP. Zároveň rozhodne aj o všetkých trovách konania (§ 396 ods. 3 CSP).

26. Rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustné odvolanie.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ má právo zvoliť si advokáta a možnosť obrátiť sa na Centrum právnej pomoci (§ 160 ods. 2 CSP).

Podanie vo veci samej urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu treba dodatočne doručiť v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu; ak sa dodatočne nedoručí súdu do desiatich dní, na podanie sa neprihliada. Súd na dodatočné doručenie podania nevyzýva (§ 125 ods. 2 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom.

Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).